

ZÁMEK PARDUBICE / rezidenční sídlo

500
LET RENESANCE
VE VÝCHODNÍCH
ČECHÁCH

2021

www.vilem500.cz

Víte, že...

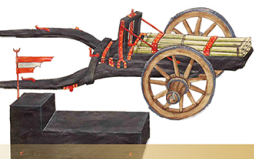
... v prostorách zámku je kryt civilní obrany, tajně stavěný v r. 1953 jako velitelské stanoviště "CO", pro řízení činnosti ve městě ohroženém radioaktivním spadem po případném útoku ?

... z věže-hlávky je při dobrých rozptylových podmínkách minimální dohled 20 km ?

... zámecké valy mají rozlohu 3,7 hektarů a délku hřebenové cesty 600 metrů ?

... Pernštejnové na Pardubicích disponovali výzbrojí pro víc než tisíc mužů a součástí jejich ohromné zbrojnice bylo také impozantní dělostřelectvo ?

Na zámku bylo v roce 1560 celkem 83 dělových hlavic, které byly namontovány na 39 lafetách. Osm děl stálo trvale přímo na valích směrem k městu, odkud mířila na jedinou přístupovou cestu k zámku, vedoucí od Přihradku - mělo celkem 50 hlavní. Byla to takzvaná varhanová děla. Kandyň mohly relativně rychle zahájit účinnou palbu na přístupovou cestu, ale zřejmě měly především funkci odstrašující a reprezentativní ve smyslu „my na to máme“ nebo „jsme bohatí a umíme se bránit“. Impozantní artilerie na valích měla zřejmě především ukázat moc pánů z Pernštejna a jejich připravenost hájit svůj ohromný majetek.

Dalším revolučním pojetí dělostřelectva byla eliminace prodlev střelby, zejména nabíjení. Jednou z možností, jak mít k dispozici víc výstřelů z kanonu najednou a střelit tak v krátkých intervalech nebo dokonce takřka salvou, bylo pořídit si zbraň s více hlavními. Protože toto uspořádání hlavních děl připomínalo píšťaly kostelních varhan, začalo se jim říkat varhany nebo varhanová děla. Do varhan se montovaly jak puškové hlavní, tak hlavní tuplhláky a lehkých děl. U menších děl dosahoval počet hlavní až několika desítek. Uspořádání hlavní varhanových děl umožňovalo poslat daným směrem rychle za sebou velké množství střílny nebo naopak postupně odpalovat jednu hlavní za druhou a tím protivníka brzdit. Nabíjení bylo samozřejmě zdoluhavé, ale účinek těchto zbraní byl proti masé útočníkům impozantní.

UNIKÁTNÍ STŘEDOVĚKÝ TREZOR

Porovnejte velikost truhly s průměrným dospělým člověkem.

Umysl si představit plnou truhlici cenín?

Až do roku 1391 neměli ani tušení, že se v podzemí ve sklepní místnosti pod kaplí Tří králů na pardubickém zámku ukrývá zcela mimořádný poklad – perštejnská pokladnice.

Tajemná obrovská truhla sloužila kdysi jako trezor pro nejvýznamnější listiny, smlouvy, zlato, stříbro a šperky. Je dubová, dlouhá 4,5 metru, na šířku má metr a váží 700 kg. Zesílena kovovými pásy, za svého života chráněna propracovaným zabezpečením. Dimenzovaná byla na stovky kilogramů svého obsahu.

Truhlu chránily ještě troje masivní dveře s mohutnými zámký. Sama pak byla opatřena petlicemi a mechanickými zámký.

Zámek je umístěn z vnitřní strany truhly a má čtyři číselové závoje, které zapadají do kovových zubů na spodní straně vika truhly. Systém kovových per tlačí číselníky do této uzavřené polohy a položené viko truhly by proto nešlo zdvihnout. K omdělení je nutné prostrčit klíčovým otvorem klíč s dutým tělem (dírkem) a poté jej otočit doprava. Aby bylo otočení možné, musí mít klíč správné zářezy, jinak neprojde skrz kovové výstupky ve vlcové schránce. Svými zuby se opírá do součástí napojených na táhla, mechanismus táhel se dš do pohybu a číselníky se vysunou ze zubů na viku.

Do sklepa mělo přístup pouze několik vyvolených. Bylo celkem pět petlic + jeden zámeček s klíčem, takže pět lidí muselo mít klíč, aby se dala otevřít. Středověký trezor chrání ve sklepní místnosti stabilní teplota a vlhkost. Kování díky tomu nekoroduje a dřevo netrouchnívá. Proto perštejnská truhla zůstane na pardubickém zámku už navždy.

HISTORIE

Původní vodní hrad Z 13. století byl po husitských válkách přestavěn a obehán novou kamennou hradbou s nárožními věžicemi a střilnami.

V roce 1490 koupil rozlehlé kunětickohorské a rok poté i pardubické panství moravský velmož Vilém z Pernštejna. Za centrum moderně budovaného velkostatků Vilém zvolil do té doby málo rozvinuté Pardubice a záhy je přetvořil na českou rezidenci rodu, která Pernštejnům reprezentovala a zároveň vyhovovala ekonomickým nárokům jejich aristokratického dvora. Vilém přestavěl celý areál původního hradu na palác s čtyřtázkou dispozicí, který již vyhovoval nárokům postupně pronikajícího renesančního stylu života aristokracie. Kolem paláce a dvora s hospodářskými budovami nechal Vilém vybudovat mohutné opevnění. Tento typ stavebního objektu na tak rozlehle areálu a v takovém stupni dochovaní urbanistického řešení nemá ve střední Evropě obdobu.

Fortifikační systém pardubického zámku představuje vrchol pozdně gotické opevňovací techniky. Tvorbí jej mohutný hliněný val s nárožními rondely, na němž se dalo umístit těžké dělostřelectvo. Na úpatí jej chránila hradba se střilnami pro střelce z ručních palných zbraní. Před hradbou se nacházel široký příkop, který se mohl v případě nebezpečí zavodnit. Barbakan (tzv. Přihrádek) přiléhá k městu a se zámkem je spojoval dlouhý původně dřevěný most.

Po Vilémovi z Pernštejna (*1521) pokračovali v úpravách zámku jeho synové Vojtěch (*1534) a Jan (*1548). V roce 1560 prodali Pernštejnové Pardubice králi a panství se stalo královským komorním majetkem.

Více na: www.vcm.cz

TAJEMSTVÍ PERNŠTEJNSKÉ HROBKÝ

Jméno Kateřina z Komárova jsme nikdy neměli znát. Příběh krvealčné slečtiny, vyžívající se v mučení a vraždění nevinných děvčat by možná zůstal nepostřehnut. Ale v roce 1529 se nejvyšším královským purkubím stal Jan Bechyně z Lažan. Králův správce hradu si s sebou přivezl i manželku Kateřinu, nejkrásnější a sériovou vražedkyni naší historie.

Kateřina vraždila nejen na rodové tvrzí na Píchně, ale i na Karlštejně. Konec jejího řádění nastal náhodně, když zažalovala Václava Hájka z Libočan pro pomluvu. Podnětější autor slavné Kroniky české v dramatickém procesu zvrátil jeho příběh a Kateřina byla odsouzena k trestu smrti zasedlím. Souhrnu okolností přiznala 14 vražd, ale pravděpodobný počet jejich obětí přesahel třicet. Vraždila promyšleně a jejími obětmi byli i muži.

Po vynesení rozsudku Kateřinu odvádějí a ona svého soudce proklíná. Slibuje, že ho potáhne s sebou. Jejím soudcem nebyl nikdo jiný než Vojtěch z Pernštejna. Kateřina zemřela zasedlím na Pražském hradě 15. března 1534. Vojtěch z Pernštejna, kterého „zala s sebou do pekla“, zemřel na záhadnou nemoc pouhé dva dny po ní.

Namísto honosného pohřbu nejvýznamnějšího slečtiny českého království následuje utajený převoz v noci do Pardubic a rychlé uložení bez rozložen. Vdova hrobku proklíná: „Kdo do Vojtěchovy hrobky vstoupí, zemře.“

Nikdo neví proč tak nezvyklé chování nastalo a proč Vojtěch zemřel. Byl odstraněn politickou konkurencí, postihla jej tuberkulóza, obětí svého manžela Kateřiny nebo se stalo opravdu něco nadpřirozeného? Pernštejnové své tajemství dokonale uhlídali a do hrobky dodnes nikdo ze strachu nevstoupil a novodobí průzkum se provádějí pouze sondou. Tak kdo bude první odvětlí?

Zdroj: www.infocess.cz / Wikipedia / www.vcm.cz / www.denik.cz /